

2. Возняк А. П. Науково-дослідницька діяльність студентів як важливий напрям роботи з обдарованою молоддю / А. П. Возняк // Вища школа. Гуманізація навчально-виховного процесу. – 2011. – № 7. – С. 77-82.

3. Єчина Ю. С. Науково-дослідницька діяльність студентів як підґрунтя науково-технічного розвитку / Ю. С. Єчина // Вісник КНУТД. – 2012. – № 5. – С. 341-347.

4. Козак Н. Л. Організація наукової діяльності студентів в університеті / Н. Л. Козак // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 94. – С. 71-76.

5. Фролова І. В. Науково-дослідницька діяльність студентів – передумова випереджувального саморозвитку фахівця / І. В. Фролова // Професійна освіта. Наукові записки. – 2014. – № 3. – С. 33-37.

Демченко Н.М.

кандидат педагогічних наук, доцент;

Примак Ю.А.

магістр,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНЦЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сучасні гуманістичні пріоритети вищої освіти вимагають розвитку суб'єктності особистості, її самостійності, творчої активності, посилення відповідальності за власний розвиток. Реформування системи професійної освіти спонукає молодь до вибору стратегії неперервної освіти на основі саморозвитку і самовдосконалення, невід'ємними складовими яких є самовиховання та самоосвіта. Для майбутніх працівників робота над собою – необхідна передумова набуття і збереження професіоналізму. Це цілеспрямований процес, який є продовженням професійного виховання, коли майбутній фахівець з об'єкту виховного впливу перетворюється на суб'єкт організації власної життєдіяльності: самостійно обирає мету самовдосконалення, постійно аналізує здобутки професійного зростання, займається самоосвітою.

Наукового вирішення потребують також існуючі в педагогічній теорії і практиці суперечності між соціальним запитом на фахівця

здатного до неперервного професійного самовдосконалення та недостатнім рівнем її сформованості у випускників ВНЗ; частим вживанням терміну «самовдосконалення» і значною варіативністю визначення даного поняття; визнанням особистісної детермінованості професійного самовдосконалення особистості та невизначеністю змісту й структури її готовності до самовдосконалення, на подолання яких і спрямовується дане дослідження.

Отже, упродовж професійної підготовки у вищих навчальних закладах освіти, в період професійного становлення та під час професійної діяльності у будь-якій галузі важливу роль відіграє саме професійне самовдосконалення фахівця.

Мета статті полягає у визначенні сутнісних складових поняття «професійне самовдосконалення» управлінця.

Усвідомлюючи багатогранне значення професійного самовдосконалення сучасного фахівця, зокрема і управлінця, дослідники визначають його різнопланово: як *функцію* професійної діяльності, *напрямок* управлінської творчості, *основу* професійного розвитку керівника, *засіб* його неперервного професійного зростання, головний *шлях* наближення професіонала до ідеалу, підвищення професійної майстерності, управлінської культури, основний *спосіб* набуття і збереження професіоналізму, головний *спосіб* досягнення власного акме-, «розгортання особистісних і професійних рис», *спосіб* і наслідок становлення педагога як суб'єкта особистісно-професійного розвитку, а також інтегральний *показник* професійної компетентності, *критерій* професіоналізму, *складову* професіоналізму, *компонент* професіоналізму діяльності, *ознаку* креативності, провідну особистісну *якість* професіонала, що відображається в професіограмі управлінця та ін.

Головною метою професійного самовдосконалення дослідники вважають підвищення професійної та загальної культури фахівця, забезпечення високих результатів у професійній діяльності, успішне просування в ній, досягнення керівником акме-вершин особистісного і професійного розвитку, духовне і професійне його збагачення, а також максимальне розкриття професійного й особистісного потенціалу управлінця, досягнення не тільки успішного функціонування, а й творчої самореалізації в професії.

Необхідно зауважити, що як філософська категорія, поняття «самовдосконалення» відображає процес діалектичного переходу від одного рівня розвитку до іншого, взаємоперетворення протилежних і

разом із тим взаємопов'язаних його аспектів. Вона означає виникнення нового на основі постійної мінливості структур і систем матеріального світу [4].

Професійне самовдосконалення особистості визначається Л. Дудіковою як цілеспрямована, систематична, високоорганізована й творча діяльність, що полягає в самостійному поглибленні й розширенні фахових знань, розвитку умінь, здібностей, професійно значущих якостей особистості та передбачає безперервне формування її кваліфікації й особистісне зростання [2, с. 6].

О. Ігнатюк зазначає, що *професійне самовдосконалення* є невід'ємним компонентом підготовки фахівців, результатом свідомої взаємодії фахівця з конкретним соціальним середовищем, під час якого він реалізує потребу розвитку у себе таких професійно-важливих якостей, відповідних знань і вмінь, що сприятимуть успіху у професійній діяльності та життєдіяльності взагалі [3].

Отже, у своєму дослідженні ми виходимо з того, що професійне самовдосконалення майбутніх управлінців – це складний процес, у якому свідомо діяльність директора школи спрямована на підвищення рівня професійної компетентності, розвиток професійно-значимих якостей у відповідності із зовнішніми соціальними вимогами, умовами управлінсько-педагогічної діяльності й особистої програми самореалізації в професійній діяльності.

Розвиваючи ідею про інтегративну сутність самовдосконалення, сучасні науковці традиційно досліджують такі його складові, як *самоосвіта* й *самовиховання*, та виявляють їхні провідні механізми й етапи, передумови й принципи успішної реалізації, а також особливості взаємозв'язку. В контексті гуманістичних ідей педагогіки і психології суб'єктності започатковується вивчення й такого специфічного новітнього напрямку самовдосконалення, як *самоактуалізація*, в якій відбувається творче самовираження фахівця і, разом з тим, його професійне зростання.

Так, свідому діяльність управлінця в процесі *професійного самовдосконалення* Н. Гаджиєва розуміє, як поєднання взаємопов'язаних і взаємозалежних процесів: *професійного самовиховання*, як цілеспрямованої активної діяльності, що має на меті формування і вдосконалення у себе позитивних і усунення негативних якостей у відповідності з вимогами до правлінської діяльності управлінця, та *професійної самоосвіти* як цілеспрямованої, самостійної роботи з розширення та поглиблення

своїх професійних знань, удосконалення та набуття відповідних управлінських навичок і умінь [1, с. 54].

Проте, на нашу думку, існує необхідність розглядати і сутнісні складові професійного самовдосконалення управлінця, що відображають специфіку основних форм його реалізації та вказують на характер самоактивності особи:

- *самоосвіта*, що спрямовується на оновлення і поглиблення наявних у спеціаліста знань з метою досягнення бажаного рівня професійної компетентності;

- *самовиховання*, що забезпечує систематичне формування й розвиток позитивних і усунення негативних професійно значущих рис і якостей;

- *самоактуалізація*, в ході якої досягається актуалізація і мобілізація в окремий період часу власних сутнісних сил і потенцій педагога;

- *самоменеджмент*, як технологія оптимального використання часу та цілеспрямованого регулювання дій і поведінки студента відповідно до поставлених задач і обраних пріоритетів.

Теоретичний аналіз наукової літератури дає змогу визначити *готовність до професійного самовдосконалення* як цілісне відносно стійке особистісне утворення, що містить комплекс взаємопов'язаних мотиваційно-ціннісних, когнітивно-інтелектуальних та операційно-діяльнісних детермінант неперервного професійного зростання фахівця, які забезпечують оптимальну реалізацію самоосвіти, самовиховання, самоактуалізації та самоменеджменту у професійній діяльності.

Отже, основними сутнісними складовими професійного самовдосконалення управлінця ЗНЗ, на нашу думку, виступають *самоосвіта*, що спрямовується на оновлення і поглиблення наявних у спеціаліста знань з метою досягнення бажаного рівня професійної компетентності, *самовиховання*, що забезпечує систематичне формування й розвиток позитивних і усунення негативних професійно значущих рис і якостей, та *самоактуалізація*, в ході якої досягається актуалізація і мобілізація в окремий період часу власних сутнісних сил і потенцій педагога, *самоменеджмент*.

Список використаних джерел:

1. Гаджиєва М. Н. Основы самосовершенствования: тренинг самопознания / М. Н. Гаджиєва, Н. Н. Никитина. – Екатеринбург : Деловая книга, 1998. – 144 с.
2. Дудікова Л. В. Формування готовності до професійного самовдосконалення у майбутніх лікарів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» / Лариса Володимирівна Дудікова ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2011. – 22 с.
3. Ігнатюк О. А. Теоретичні та методичні основи підготовки майбутнього інженера до професійного самовдосконалення в умовах технічного університету: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» / О. А. Ігнатюк ; Харківськ. нац. пед. університет ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2010. – 43 с.
4. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття / В. Литвин, В. Андрущенко, А. Гурій, С. Довгий, В. Зайчук, В. Кремень, В. Кушерець, В. Огнев'юк, В. Скотний, А. Толстоухов. – К. : Навчальна книга, 2004. – Кн. 2: Освіта і наука: творчий потенціал державо- і культуротворення. – 672 с.

Демченко Н.М.

кандидат педагогічних наук, доцент;

Рой Т.М.

магістр,

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У Національній доктрині розвитку освіти (Україна XXI століття) зазначено, що пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Головною функцією освіти в усі часи розвитку людства була передача підростаючому поколінню культурно-історичних надбань суспільства, а також формування активної особистості, яка була б здатна протягом життя не лише адаптуватися до швидких змін у професійній сфері та самостійно опановувати нові інформаційні технології, але й сприяти новим досягненням освіти, науки та